

V. LITTERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONIS *CZOPOWE*^a

Sigismundus ^bDei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae Prussiaeque etc. dominus et haeres^b, universis et singulis principibus, tam spiritualibus, quam saecularibus, reverendissimis et reverendis in Christo patribus dominis archiepiscopis, episcopis, necnon magnificis, generosis, nobilibus, famosis et providis, palatinis, castellanis, capitaneis, tenutariis, terrigenis, nobilibus, officialibus et eorum vicesgerentibus, haeredibus, advocatis, scultetis, civitatumque et oppidorum, tam nostrorum quam quorumcunque subditorum nostrorum magistris civium consulisque ac communitatibus, et generaliter omnibus subditis nostris spiritualibus et saecularibus, cuiuscunque status, conditionis et praeeminentiae existentibus, bona quaecunque, tam spiritualia quam saecularia, civitates, oppida, villas, tabernas, possessiones et alia bona, quocunque nomine nuncupata habentibus, et signanter in terra N. et districtibus N.^c existentibus, sincere et fidelibus nostris dilectis, salutem et gratiam nostram. Sincere et fideles nobis dilecti!

[1]. Consuentes in hoc generali conventu de bono et tranquillo statu regni nostri, decrevimus et constituimus communi omnium, tam spiritualium quam saecularium consiliariorum nostrorum et nuntiorum^d terrestrium consilio et voluntate, ita exigente necessitate reipublicae, quod exactio ducillorum, quae vulgo *czopowe* appellatur, a festo Annuntiationis sanctae Mariae Dominae nostrae proximo [25 III 1526], ubi contributio eadem, anno praeterito decreta¹, terminabitur et expirabit, per duos annos continuos, ab eodem festo Annuntiationis beatae Mariae proximo inchoando, usque ad festum Annuntiationis eiusdem sanctae Mariae^e anni millesimi quingentesimi vigesimi octavi [25 III 1528] solvatur et exigatur hoc modo:

[2]. Ut quilibet, cuiuscunque status et conditionis sit, cerevisiam coquens venalem, ex quibuscunque braseis fuerit eadem ipsa cerevisia cocta, hoc est sive brasea ipsa sunt civium et dominorum, sive ex molendinis provenientia et emensurata, sive domi facta, a quolibet vase sigillatim vel coctura ipsius cerevisiae iuxta locorum consuetudinem antehac observatam exactionem ipsam ducillorum in manus infrascripti exactoris fideliter solvat, ita ut a maiori coctura alias *waru* plures grossi solvantur, et a minori pauciores iuxta vasorum numerum et quantitatem et exactoris ordinationem, quam, ubi opus et quotiens expediens fuerit, nostra auctoritate faciet et constituet; notariosque et custodes, viros fidos et idoneos, unum aut duos, de consilio capitanei seu eius vicesgerentis, aut in absentia illorum, proconsulis et consulum deputabit, qui custodiant et observent tam in civitatibus et oppidis, quam in villis, ut contributio *czopowe* fideliter contribuatur. Nihil vero ^f remittere illis^f debet ipse exactor a cerevisia^g, quam ipsi coquunt, sed moderatum salarium pro cura et labore eorum illis constituet, et iuramento corporali ad fidelitatem illos astringet.

[3]. Ternarii vero, more vetusto circa quemlibet grossum solvendi, pro civitatibus et oppidorum reparatione conserventur.

[4]. Tabernatores vero singuli, cerevisiam coquentes, vel coctam a dominis, tam spiritualibus quam saecularibus, ad propinandum recipientes, a quolibet vase mensurae civilis teneantur per unum grossum in manus exactoris solvere.

[5]. Item a medio vase vini, alias *pólkufek*, florenus cum triginta quadrantibus solvendus est.

[6]. Item a *dreilink*^h, sive Seremiensi vase vini, duo floreni cum sexaginta quadrantibus solvendi.

[7]. Item a quolibet barili malmatici vel vini Italici unus *ort* cum septem ternariis solvatur.

[8]. A barili vero simplicis vini duo grossi solvantur et duo ternarii.

[9]. A medonis vase communi duo grossi cum duobus ternariis.

^a Uwzględniono odmianki zawarte w podstawie wydania, to jest w druku z XVI w. (por. uwagi wstępne do konstytucji tegoż sejmu, przypis nr 10) oraz odmianki zawarte w MK₂, t. 39, s. 704-706.

^{b-b} W MK₂: etc.

^c W MK₂: N et N.

^d nuntiocum MK₂.

^e MK₂ dodaje: Dominae nostrae.

^{f-f} illis remittere MK₂.

^g W MK₂ ostatnie dwa wyrazy powtórzone.

^h dreinlingk MK₂.

¹ Por. sejm walny piotrkowski 26 grudnia 1524 – 23 lutego 1525, tekst nr III.

[10]. A cerevisia advectitia seu externa a quolibet eius vase duo grossi.

[11]. Et quicumque non soluta prius exactione praelata cerevisiam, vinum, medonem, malmaticum et alium quemcunque potum ex praedictis vendere et propinare in fraudem reipublicae praesumpserit, totum illud, in quo fraudem commisit seu committere voluit, irremissibiliter amittet, et ad poenam regalem solvendam, quotiens id commiserit, erit obligatus; capitaneusque loci in tales omnes et singulos, fraudem huiusmodi committentes, animadversionem debitam, veritate rei cognita, non habendo respectum ad quempiam, irremissibiliter exequatur.

[12]. Ad quam quidem exactionem colligendam diligenterque et fideliter exigendam in terra et districtibus praefatis in exactorem constituimus N.¹, vobis omnibus et singulis, quorum interest, mandantes, quatinus praefato exactori nostro, sive ab eo substitutis, de ipsa exactione ducillorum respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitanei eos, qui rebelles vel negligentes in solvendo erunt, et quos ipse exactor deferet, per pignorationes solitas ad solutionem huiusmodi exactionis compellatis sub poenis nostris, contra negligentes capitaneos in novis et antiquis statutis descriptis². Et pro gratia nostra aliter non facturi.

Datum Pyetrkovia³ in conventu generali, sabbato proximo post festum Conversionis sancti Pauli apostoli anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto [27 I 1526], regni nostri anno vigesimo. Ad mandatum ^kRegiae Maiestatis proprium^k.

VI. LITTERAE EPISCOPO ET CLERO DIOECESIS CRACOVIENSIS
OB DECIMUM QUEMQUE SUBDITUM IN BELLO CONTRA TURCOS ET TARTAROS
NUPER COMPOSITO AD EXPEDITIONEM GENERALEM
MISSUM INDEMNITATEM CAVENTES

Sigismundus Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae totiusque Prussiae etc. dominus et haeres.

Manifestum facimus tenore praesentium, quia cum anno superiore primum Turci, deinde Tartari validissimis copiis regnum nostrum adorti essent, et omnia in terris Russiae ferro ac igni vastassent, nosque in tam inopinato casu coacti essemus mota duntaxat nobilitate terrarum Minoris Poloniae, et delectu decimi cuiusque ex plebeis omnibus earundem terrarum facto¹ nos utcunque hostibus obicere, et tantam subditorum nostrorum calamitatem et discrimen regni propulsare; idque considerans reverendus in Christo pater dominus Petrus episcopus Cracoviensis et regni nostri vicecancellarius, nolens nobis pro fide sua erga nos et amore patriae in tanto periculo deesse, similem nobiscum decimi cuiusque omnium subditorum suorum et totius cleri sui delectum fecisset, militemque insuper ipse centum equorum nobiscum expeditisset; nolentes nos, ut pro gratia, quam illi debemus, ob tam insigne meritum, erga nos et rempublicam nostram exhibitum, aliquid hoc exemplo detrimenti acciperet in privilegiis et immunitatibus suis et ecclesiae suae, praesentibus litteris nostris testandum duximus et testamur ingenue ipsum reverendum dominum episcopum et eius clerum ecclesiae Cracoviensis praedictam expeditionem gentium suarum non ex ullo debito vel coactione nostra, sed mere motu proprio et ex libera sua voluntate fecisse, proindeque hanc rem nullum exemplum in posterum, quod libertatibus et privilegiis eius ecclesiae officere posset, trahi debere; quin immo obsequium hoc tam pium, in

¹ *W Dr. okienko.*

² *Tak w Dr. W MK₂: Pyotrcoviae.*

^{k-k} *W MK₂: proprium Regiae Maiestatis.*

² *Por. konstytucje sejmu koronacyjnego krakowskiego z 24 stycznia – 8 marca 1507 r., tekst nr I, art. 12, oraz konstytucje sejmu piotrkowskiego 11 listopada – 19 grudnia 1512 r., tekst nr II.*

¹ *Zarządzenia, dotyczące powołania co dziesiątego mieszczanina i poddanego pod broń, pochodzą z 10 i 29 sierpnia 1524 r. (por. sejm walny piotrkowski 1523, VIII, E, F); odnoszące się do nich zatem określenie anno superiore nie jest zbyt dokładne. Być może jednak, że według tej samej normy prowadzono też obronę w 1525 r., w czasie zaszłego wówczas najazdu tatarskiego.*